

Gemeenteraad (Het Debat en Het Besluit) GHG

Raadsvoorstel

Vergadering van 4 april 2019
Gemeente Hardinxveld-
Giessendam - Griffie
Auteur: Marissa de Rooter
m.de.ruiter@hardinxveld-
giessendam.nl

Transitievisie Warmte 1.0

Besluit

Beslispunt 1

De Transitievisie Warmte 1.0 vast te stellen en deze te hanteren als basis voor nadere uitwerking.

Inhoud

Inleiding

De Drechtsteden gaan voor nieuwe energie en zetten samen de schouders onder de Energietransitie. Een belangrijk onderdeel van de transitie is dat we onze woningen en gebouwen op een andere manier gaan verwarmen en toewerken naar een aardgasvrije gebouwde omgeving.

Om deze opgave te realiseren hebben wij samen met onze partners samenhang gecreëerd én een eerste gezamenlijk beeld bepaald voor de aanpak en fasering van de warmtetransitie in de Drechtsteden. Deze samenhang en het gezamenlijke beeld vindt u in de Transitievisie Warmte 1.0 die we middels dit raadsvoorstel ter vaststelling aan u voorleggen.

Onderzoeksbeeld

Het onderzoeksbeeld in de Transitievisie Warmte 1.0 geeft richting aan de warmtetransitie, maar is nadrukkelijk geen eindbeeld. We staan aan het begin van de warmtetransitie, en op technisch, juridisch, en financieel gebied worden nog enorm veel ontwikkelingen verwacht. Dat betekent ook dat het beeld in de loop der jaren kan verschuiven. We zijn het meest zeker over de oplossingen op de plekken waar de meeste consensus is.

Nationale aanleiding

De nationale aanleiding voor deze Transitievisie Warmte komt voort uit het internationale klimaatakkoord van Parijs en de Nederlandse doorvertaling hiervan. Dit nationale Klimaatakkoord stelt dat gemeenten een belangrijke regisserende rol moeten vervullen in deze transitie en dat zij samen met het Rijk, netbeheerders, provincies, waterschappen en andere partijen tot een programmatische aanpak moeten komen om invulling te geven aan de noodzakelijke energietransitie. In het Klimaatakkoord staat ook dat elke gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte moet hebben opgesteld. De Transitievisie 1.0 is een eerste stap naar de Transitievisie warmte van 2021.

Transitievisie Warmte 1.0 is in nauwe samenwerking tot stand gekomen

De Transitievisie Warmte is in samenwerking met onze partners tot stand gekomen in de regionale werkgroep 'Transitievisie Warmte'. In deze werkgroep zaten vertegenwoordigers vanuit de regionale energiestrategie, de gemeenten, de woningcorporaties, het warmtebedrijf, de netbeheerder en de provincie. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft daarnaast een belangrijke rol gespeeld in de werkgroep met het uitvoeren van de analyses die mede de basis vormen van het onderzoeksbeeld.

Onderzoeksbeeld is op basis van gezamenlijke uitgangspunten en criteria ontstaan

Om tot het onderzoeksbeeld te komen zijn gezamenlijk met de partners uitgangspunten voor de Transitievisie Warmte bepaald. Deze uitgangspunten (p. 8) vormen de basis voor de warmtetransitie van de gemeenten in de Drechtsteden. Om tot een afweging en een voorkeursvolgorde van warmteopties te kunnen komen zijn hier vervolgens criteria (p. 8) aan toegevoegd.

Door de gezamenlijke uitgangspunten op basis van de criteria af te wegen, zijn wij samen tot de voorkeursvolgorde voor warmteopties (p. 9-10) gekomen. In deze volgorde geldt het warmtenet als eerste voorkeur, gevolgd door all-electric opties en gasnetten met hernieuwbaar gas.

Tot slot hebben wij de studie die is uitgevoerd door het Planbureau voor de Leefomgeving, waarin deze voorkeursvolgorde van warmteopties is meegenomen, vergeleken met de resultaten van een analyse met de Warmte Transitie Atlas én met modellen van de woningcorporaties. Voor alle gemeenten met uitzondering van Hardinxveld-Giessendam, is ook een model van het warmtebedrijf gebruikt. Door deze documenten naast elkaar te leggen, hebben we een robuust onderzoeksbeeld verkregen van de meest geschikte en meest kostenefficiënte warmteopties per wijk.

Belangrijke noties met betrekking tot de Transitievisie Warmte

Om het onderzoeksbeeld en de Transitievisie goed te interpreteren en plaatsen zijn de onderstaande belangrijke noties van belang.

Diversiteit binnen wijken mogelijk

Het feit dat een wijk in het onderzoeksbeeld aangeduid is als aannemelijk voor warmtenetten, betekent niet dat elk gebouw in de wijk op een warmtenet gaat. Wijken zijn niet homogeen, en het kan dus zijn dat in delen van wijken andere oplossingen kosteneffectiever zijn.

De warmtetransitie is voor bestaande bouw grotendeels nog niet rendabel, maar wat het onderzoeksbeeld laat zien is dat met de huidige stand van de techniek een warmtenet op veel plekken de meest kosteneffectieve warmteoptie is.

Grenzen liggen niet vast

We kiezen in de warmtetransitie voor een gebiedsgerichte aanpak, dus wijken, combinaties van wijken of juist delen van wijken staan centraal. Dit betekent niet dat infrastructuur ophoudt bij de grens van een wijk, of dat een initiatief altijd maar in één wijk mag plaatsvinden. In de wijkuitvoeringsplannen wordt een duidelijke afbakening aangegeven van de gebieden waarover een wijkaanpak gaat.

Starten is niet meteen een schop in de grond

Starten betekent in dit geval om samen met de belangrijke stakeholders in de wijk, dus ook met bewoners, te beginnen met een verkenning naar de haalbaarheid van de beoogde aardgasvrije warmteopties.

Het totale proces naar een aardgasvrije wijk kan vijf à tien jaar en soms zelfs langer duren, afhankelijk van de complexiteit en daaraan gekoppelde benodigde acties en investeringen en de grootte van het gebied. De fasering die in de Transitievisie is aangegeven is richtinggevend. De fasering kan veranderen door initiatieven die het tempo versnellen en door toekomstige ontwikkelingen. De warmtetransitie is een proces van ervaring opdoen en leren in de eerste wijken, dus ruimte geven aan initiatief en rekening houden met flexibiliteit in de uitvoering en fasering zijn belangrijk.

Gefaseerde aanpak is nodig

We kunnen niet in alle wijken tegelijk de route naar een aardgasvrije warmtevoorziening inzetten, een gefaseerde aanpak is nodig. Op dit moment is het nog niet mogelijk om hiervoor een exacte planning te geven. Het realisatietempo wordt bepaald door de mate waarin een redelijk alternatief beschikbaar is. Dat is sterk afhankelijk van financiële ondersteuning en instrumenten vanuit het Klimaatakkoord.

Beoogd effect

Met de Transitievisie Warmte 1.0 geven we richting aan hoe de aardgasvrije gebouwde omgeving eruit kan gaan zien, geven we kaders voor huidige kansen en ontwikkelingen én leggen we de basis voor gesprek en verdere uitwerking naar de definitieve Transitievisie Warmte in 2021 en uitvoeringsplannen per wijk.

Argumenten

1.1 De Transitievisie warmte 1.0 sluit aan bij de uitgangspunten uit de Lokale Energie Agenda

In de lokale energie agenda is opgenomen dat we bij de uitfasering van aardgas inzetten op voorlichting en bewustwording om inwoners en ondernemers aan te moedigen maatregelen toe te passen en de bebouwde omgeving transitie klaar te maken. Denk aan maatregelen als isolatie en elektrisch koken. Dit wordt de komende jaren de belangrijkste opgave.

Daarnaast gebruiken we de huidige collegeperiode om via haalbaarheidsonderzoeken en visies inzichtelijk te krijgen welke warmteopties er zijn voor de gebouwde omgeving. Want aardgas kan in elk woningtype, maar voor ieder woningtype zijn er verschillende duurzame alternatieven. Iedere gebouwsoort heeft een eigen oplossing nodig. Het is de verwachting dat we uiteindelijk in Hardinxveld-Giessendam een mix van individuele, lokale en regionale oplossingen hebben van hoog-temperatuur warmtenet, laag-temperatuur warmtenet, all electric, hernieuwbaar gas en innovaties zoals wellicht waterstof.

De Transitievisie warmte 1.0 biedt de mogelijkheid onze inwoners te informeren en biedt handvatten voor nader onderzoek naar warmteopties in Hardinxveld-Giessendam en is daarmee ook een logische en gewenste volgende stap in de uitvoering van de lokale energie agenda.

1.2 Gemeente vervult met Transitievisie warmte 1.0 regierol

In het Energieakkoord Drechtsteden hebben wij samen met onze partners de ambities uitgesproken om gefaseerd los te gaan van aardgas én om dit te realiseren met de hoogst mogelijke maatschappelijke opbrengst.

In het afgelopen jaar is onze overtuiging gegroeid, dat de regisserende rol die in het nationale Klimaatakkoord aan gemeenten wordt toegeschreven, onmisbaar is om deze beide ambities te realiseren. Ook zijn wij ervan overtuigd geraakt dat wij onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners een grote dienst kunnen bewijzen door deze regierol actief en zo snel als mogelijk op te pakken.

Gebouweigenaren zijn en blijven in de warmtetransitie namelijk zelf verantwoordelijk om over te stappen op een alternatieve warmtevoorziening, maar gemeenten kunnen er doormiddel van goede regie nadrukkelijk aan bijdragen dat deze transitie voor gebouweigenaren zo comfortabel en betaalbaar mogelijk wordt.

In de Transitievisie Warmte 1.0 komen wij daarom aan de hand van uitgangspunten, randvoorwaarden en criteria tot een onderzoeksbeeld waarmee wij per wijk aantonen welke aardgasvrije warmtevoorzieningen met grotere of minder grote waarschijnlijkheid kunnen worden toegepast. De vroegtijdige beschikbaarheid van dit inzicht is waardevol, omdat wij hiermee richting geven aan hoe de aardgasvrije gebouwde omgeving eruit gaat zien, kaders bieden voor initiatieven van gebouweigenaren én de basis leggen voor gesprek en verdere uitwerking. Hiermee helpt de Transitievisie Warmte ons nadrukkelijk om onze regierol in te vullen.

1.3 Het onderzoeksbeeld geeft inzicht in benodigde (isolatie)maatregelen

Het onderzoeksbeeld is voor gebouweigenaren relevant, omdat de benodigde isolatiemaatregelen afhankelijk zijn van het type warmtevoorziening. De ene warmtevoorziening vraagt namelijk meer (isolatie)aanpassingen aan een gebouw dan de andere. Inzicht in de verwachte warmtevoorziening geeft dus ook inzicht in de verwachte benodigde isolatiemaatregelen.

Het onderzoeksbeeld stelt ons met oog hierop bovendien in staat om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen actief en gericht te informeren over de voor hen relevante (isolatie)maatregelen. Hierdoor kunnen we vragen en onduidelijkheid wegnemen, kunnen wij gebouweigenaren een handelingsperspectief bieden én kunnen wij de betaalbaarheid vergroten door gerichte collectieve initiatieven te initiëren of ondersteunen.

Indien wij verzuimen om een goede informatievoorziening en een handelingsperspectief te bieden verwachten wij bovendien dat vragen en onrust bij gebouweigenaren onder invloed van nationale media en andere informatiestromen juist toe zullen nemen.

1.4 Het onderzoeksbeeld geeft inzicht in benodigde infrastructuur

Het onderzoeksbeeld is daarnaast onder andere voor onze netbeheerder relevant, omdat keuzes in de warmtevoorziening ook gevolgen hebben voor het gasnet en de capaciteit van het elektriciteitsnet. Een wijk met voornamelijk warmtepompen (all-electric) als warmtevoorziening vergt bijvoorbeeld een zwaarder elektriciteitsnet

1.5 Onderzoeksbeeld daagt uit om tot (bewoners)initiatieven over te gaan én biedt een steun in de rug

De vroegtijdige beschikbaarheid van het onderzoeksbeeld stelt ons in staat om kaders te bieden voor initiatieven van gebouweigenaren én lopende initiatieven een steun in de rug te bieden.

Zo kunnen inwoners op basis van het onderzoeksbeeld zien of een warmtenet als kansrijke toekomstige warmtevoorziening wordt gezien in hun wijk. Indien dit het geval is, kunnen zij hieruit opmaken dat een

bewonersinitiatief voor de (versnelde) realisatie van een warmtenet in hun straat ook grotere kans van slagen heeft. Waar een warmtenet minder kansrijk is, zal bijvoorbeeld een inwonersinitiatief voor een (versnelde) all-electric warmtevoorziening of een collectief isolatieprogramma weer meer kans van slagen hebben.

Kanttekeningen

1.1 De Transitievisie Warmte 1.0 komt te vroeg

Uiterlijk in 2021 dient elke gemeente een Transitievisie Warmte vast te stellen. Daarin moeten gemeenten een tijdspad vastleggen waarop wijken van het aardgas gaan. Het is echter nog niet mogelijk om een tijdspad vast te leggen waarop wijken van het aardgas af gaan, omdat de randvoorwaarden daarvoor momenteel worden uitgewerkt in het kader van het Klimaatakkoord.

Tegelijk is het zeer waardevol om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen zo snel als mogelijk richting en kaders te bieden. Met oog hierop ontwikkelden we deze Transitievisie Warmte 1.0.

Met de Transitievisie Warmte 1.0 geven we richting aan hoe de aardgasvrije gebouwde omgeving eruit gaat zien, geven we kaders voor huidige kansen en ontwikkelingen én leggen we de basis voor gesprek en verdere uitwerking naar de definitieve Transitievisie Warmte in 2021 en uitvoeringsplannen per wijk. In de wijken waar een all-electric oplossing het meest kansrijk is, leggen we daarom de komende jaren voornamelijk de focus op het “transitiegereed” maken van woningen door isoleren, ventileren en elektrisch koken te stimuleren.

1.2 Warmtenet weinig kansrijk in Hardinxveld-Giessendam

Uit de onderzoeksbeelden blijkt dat er in de regio veel potentie voor warmtenetten is. Dit is te verklaren door het stedelijke karakter van de regio en door de beschikbare bronnen om warmte-infrastructuur mee te voeden (zoals geothermie in de buurt van Papendrecht en restwarmte uit de afvalcentrale in Dordrecht).

Uit het onderzoeksbeeld blijkt dat er niet zomaar een gemakkelijke oplossing voor handen is in ons dorp, een warmtenet blijkt weinig kansrijk. Ook is er nog geen duidelijkheid over beschikbare bronnen.. Daarom is het essentieel om gezamenlijk met onze partners op te trekken in de zoektocht naar alternatieve warmtebronnen. Dat doen we onder andere in de lokale werkgroep, bestaande uit de gemeente, corporatie, warmteleverancier, netbeheerder en provincie. Deze werkgroep redeneert vanuit warmteopties en niet puur vanuit een warmtenet. We maken gebruik van de tijd die we hebben (start vermoedelijk pas rond 2030) om alternatieven grondig te onderzoeken om uiteindelijk goed onderbouwde en betaalbare oplossingen met onze inwoners te kunnen bespreken. De Transitievisie warmte biedt ons de ruimte en handvatten om dit onderzoek uit te voeren.

Financiële informatie

Het vaststellen van de Transitievisie Warmte 1.0 heeft geen directe financiële consequenties. De regierol die onze gemeente in de warmtetransitie heeft, zal in de komende jaren wel een capaciteitsvraagstuk met zich meebrengen. Met oog hierop zullen wij op enig moment een intensiveringsverzoek aan u voorleggen om de benodigde capaciteit van financiële dekking te voorzien. Gemeenten zullen voor deze aanvullende taak naar verwachting een financiële compensatie ontvangen via het gemeentefonds.

Communicatie

Zodra de Transitie Visiewarmte 1.0 wordt aangeboden aan de gemeenteraad, wordt regionaal communicatie opgestart over deze Transitievisie warmte 1.0.

Alle Drechtsteden gemeenten publiceren teksten van vergelijkbare strekking op de gemeentelijke websites en in de lokale dagbladen.

Vervolg

Na vaststelling van de Transitievisie warmte 1.0 wordt regionaal en in de lokale werkgroep verder gewerkt aan de uitwerking van deze versie 1.0. Dat betekent dat warmteopties nader worden onderzocht op haalbaarheid en betaalbaarheid.

Vanuit de Transitievisie Warmte 1.0 gaan we daarnaast samen met onze regionale partners actief met het Rijk in gesprek over de invulling van de randvoorwaarden voor de definitieve Transitievisie en de wijkuitvoeringsplannen, zodat de warmtetransitie daadwerkelijk voor iedereen haalbaar en betaalbaar wordt.

Openbaar

Ja

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte 1.0 Drechtsteden definitief.pdf